

Statistisk analys

Marie Kahlroth
Analysavdelningen

08-563 085 49
marie.kahlroth@hsv.se
www.hsv.se

2009-05-26 2009/5

Lärosätena räknar med fem procent fler helårsstudenter 2009

Universitet och högskolor lämnar regelbundet prognoser över antalet studenter i utbildning på grundnivå och avancerad nivå till regeringen. Högskoleverket har tagit del av de senaste prognoserna och konstaterar att flertalet lärosäten räknar med tillräckligt antal studenter under 2009 för att få räkna av hela takbeloppet. Antalet helårsstudenter väntas öka med fem procent från 273 800 till 288 100 under 2009.

Prognoserna lämnas av statliga lärosäten (utom Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan som inte har takbelopp) samt Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping. Takbeloppet anger den maximala ersättningen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå för respektive lärosäte. För 2009 är takbeloppet för de 36 lärosätena sammantagna 19,3 miljarder kronor, vilket i stort sett motsvarar 2008 års takbelopp omräknat med pris- och löneomräkningen för 2009 som var 1,84 procent.

Ökad studentvolym vid nästan alla lärosäten

Antalet sökande till högskolan inför höstterminen 2009 ökar kraftigt (*Statistisk analys 2009/4*, Högskoleverket) och nästan alla universitet och högskolor räknar med fler studenter under 2009. Undantag är Luleå tekniska universitet samt Danshögskolan, Dramatiska institutet och Kungl. Konsthögskolan. Vid de tre konstnärliga högskolorna är minskningen förmodligen en anpassning till takbeloppet, medan den beräknade utbildningsvolymen vid Luleå tekniska universitet motsvarar en ersättning som är betydligt lägre än deras takbelopp.

Prognoserna från fler än hälften av de 36 lärosätena visar på öknings av studentvolymen med fem procent eller mer och vid fyra lärosäten räknar man med mer än tioprocentiga öknings. Dessa är Stockholms universitet, Örebro universitet, Högskolan Dalarna samt Högskolan i Skövde.

Enligt prognoserna från de 36 lärosätena kommer antalet helårsstudenter under 2009 att öka från 273 800 till 288 100, dvs. en ökning om 14 300 helårsstudenter eller drygt fem procent.

Två procent outnyttjat takbelopp 2009

Två tredjedelar av lärosätena räknar med att deras studentantal kommer att vara tillräckligt för att de ska kunna räkna av hela, eller nästan hela, sina takbelopp. Endast sex

lärosäten räknar med underproduktion (dvs. ersättningen för helårsstudenter och helårsprestationer understiger takbeloppet) om fem procent eller mer. Enligt prognoserna kommer den sammanlagda ersättningen för helårsstudenter och helårsprestationer att uppgå till knappt 19 miljarder kronor, dvs. 330 miljoner kronor eller knappt två procent under de samlade takbeloppen för 2009.

En avvikelse om knappt två procent av utfallet i förhållande till de samlade takbeloppen kan i normala fall hanteras inom gällande system, då tio procent av takbeloppen kan balanseras över åren. Systemet innebär att lärosäten med fler helårsstudenter och helårsprestationer än takbeloppet ersätter kan spara prestationer till nästkommande år och få ersättning för dem när studentantalet minskar. På samma sätt kan lärosäten med färre helårsstudenter och helårsprestationer spara takbelopp till följande år (så kallat anslagssparande) och avräkna det när studenterna åter ökar i antal.

Efter tre år av lägre studentantal än takbeloppen medger har emellertid flertalet lärosäten redan uppnått sitt maximala anslagssparande. Den sammanlagda underproduktionen beräknas bli 470 miljoner kronor, varav knappt 40 miljoner kan sparas som anslagssparande. Återstående 440 miljoner av de oförbrukade takbeloppen skulle därmed återgå till statskassan.

Vid de lärosäten som räknar med att ersättningen för helårsstudenter och helårsprestationer kommer att vara högre än deras respektive takbelopp är det sammanlagda värdet av överproduktionen drygt 140 miljoner kronor.

Omfördelningen av takbelopp ger bättre resursutnyttjande

Med anledning av de ökade varslen inom främst fordonsindustrin föreslog regeringen i början av 2009 att höja takbeloppen för ett antal lärosäten, främst i Västsverige (*Åtgärder för jobb och omställning*, prop. 2008/09:97). Vid sex lärosäten bedömdes den ökade tillströmningen av studenter inte kunna rymmas inom befintliga takbelopp. Därför omfördelades takbelopp motsvarande 92,7 miljoner kronor från 18 lärosäten, vilka enligt propositionen inte räknade med att kunna utnyttja sina takbelopp. Propositionen antogs av riksdagen under våren.

Samtliga sex lärosäten som fick höjt takbelopp genom omfördelningen räknar med att kunna avräkna hela anslaget. Av de 18 lärosäten som fick sänkt takbelopp räknar fem med överproduktion som är större än deras respektive takbeloppsminskning. Enligt deras prognoser skulle de alltså ha kunnat utnyttja hela sina ursprungliga takbelopp. Elva lärosäten räknar med att inte kunna avräkna hela det nya sänkta takbeloppet.

Enligt propositionen beräknas de lärosäten som fått ökade takbelopp få behålla dem under 2010. Däremot verkar det inte klart om och vid vilka lärosäten takbeloppsminskningarna ska genomföras från 2010.

Fortsatt ökning av studentvolymen 2010-2012

Redan under 2008 ökade antalet helårsstudenter något och en del av ökningen avsåg enligt prognoserna programstudenter. Därför räknar flera lärosäten med ytterligare

ökningar flera år framåt. Flertalet lärosäten räknar dock med mindre ökningar åren efter 2009 och sammantaget rör det sig om ökningar på ett par procentenheter per år. Prognoserna för hela fyraårsperioden 2009–2012 visar på en volymökning av antalet helårsstudenter med drygt tio procent jämfört med 2008. Det skulle innebära samma studentvolym som 2004, då antalet helårsstudenter var som högst. Prognoserna blir dock osäkrare ju längre fram i tiden de avser.

Sammanställning av lärosätenas prognoser från 4 maj 2009

Lärosäte	Takbelopp 2009 enl.		Prognos utfall av takbelopp 2009, %	Antal helårsstudenter 2008	Prognos helårsstudenter 2009	Förändring 2008-2009, %	
	Takbelopp 2008, mkr	regl.brev 090402, mkr					Prognos utfall 2009, mkr
<i>Universitet</i>							
Uppsala universitet	1 241,4	1 260,5	1 270,9	101%	20 234	21 664	7%
Lunds universitet	1 641,5	1 663,4	1 602,7	96%	25 157	25 558	2%
Göteborgs universitet	1 628,3	1 675,3	1 675,4	100%	24 091	25 201	5%
Stockholms universitet	1 466,5	1 482,2	1 443,7	97%	27 216	30 019	10%
Umeå universitet	1 107,6	1 128,5	1 082,7	96%	15 343	15 673	2%
Linköpings universitet	1 229,4	1 247,1	1 222,9	98%	17 076	17 875	5%
Karolinska institutet	534,3	545,5	546,6	99%	5 243	5 611	7%
KI tilläggsanslag 2:58 a.p. 10	6,0	6,0	ingår ovan	ingår ovan	93	ingår ovan	
Kungl. Tekniska högskolan	969,2	982,4	984,6	100%	12 230	12 230	0%
Chalmers tekniska högskola	714,0	746,6	773,2	104%	8 686	9 300	7%
Luleå tekniska universitet	591,5	582,4	496,5	85%	6 358	6 300	-1%
Karlstads universitet	525,7	528,6	533,0	101%	7 490	7 800	4%
Växjö universitet	456,4	461,9	463,1	100%	7 477	7 935	6%
Örebro universitet	603,2	608,9	598,5	98%	8 207	9 046	10%
Mittuniversitetet	514,9	509,1	445,8	88%	6 656	7 107	7%
<i>Högskolor med vetenskapsområde</i>							
Blekinge tekniska högskola	239,8	261,8	282,6	108%	3 822	3 995	5%
Högskolan i Jönköping	453,9	475,1	497,3	105%	7 965	8 301	4%
Högskolan i Kalmar	425,5	430,0	415,4	97%	5 774	6 040	5%
Malmö högskola	738,3	748,9	752,7	101%	11 171	11 850	6%
Mälardalens högskola	574,2	574,0	513,9	90%	7 437	7 446	0%
<i>Övriga högskolor</i>							
Gymnastik- och idrotthögskolan	48,7	49,6	49,6	100%	375	395	5%
Högskolan i Borås	386,6	409,7	421,9	103%	5 878	6 054	3%
Högskolan Dalarna	363,4	368,4	394,0	107%	6 026	6 973	16%
Högskolan på Gotland	120,5	122,6	129,4	106%	2 348	2 400	2%
Högskolan i Gävle	394,0	398,3	377,4	95%	5 683	5 877	3%
Högskolan i Halmstad	309,5	331,3	332,6	100%	5 088	5 310	4%
Högskolan Kristianstad	326,6	329,1	309,1	94%	4 732	4 847	2%
Högskolan i Skövde	299,2	304,7	305,2	100%	4 090	4 631	13%
Högskolan Väst	289,5	292,1	293,9	101%	4 275	4 533	6%
Södertörns högskola	327,7	329,5	306,0	93%	5 716	6 240	9%
<i>Konstnärliga högskolor</i>							
Danshögskolan	45,7	46,5	46,7	100%	166	154	-7%
Dramatiska institutet	77,8	79,2	79,2	100%	166	160	-4%
Konstfack	122,7	125,0	125,8	101%	596	610	2%
Kungl. Konsthögskolan	55,4	56,5	59,7	106%	231	217	-6%
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	106,1	108,1	107,7	100%	619	625	1%
Operahögskolan i Stockholm	16,3	16,6	16,7	101%	35	38	6%
Teaterhögskolan i Stockholm	27,0	27,5	27,9	102%	64	69	8%
Totalt	18 978	19 313	18 984,4	98%	273 814	288 084	5,2%